

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 28ης Νοεμβρίου 2013¹

Υπόθεση C-530/12 P

**Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ)
κατά**

National Lottery Commission

«Αίτηση αναίρεσης — Κοινοτικό σήμα — Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 — Άρθρο 53, παράγραφος 2, στοιχείο γ' — Κοινοτικό σήμα — Αίτηση κήρυξης ακυρότητας στηριζόμενη σε προγενέστερο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας δυνάμει εθνικού δικαίου — Γνώση και ερμηνεία του εθνικού δικαίου — Εξουσίες του δικαστή της Ένωσης»

1. Με το δικόγραφό του, το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, T-404/10, National Lottery Commission κατά ΓΕΕΑ — Mediatek Italia και De Gregorio (Απεικόνιση χεριού)², με την οποία έγινε δεκτή η προσφυγή της National Lottery Commission³ που είχε ως αίτημα την ακύρωση της απόφασης του πρώτου τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ της 9ης Ιουνίου 2010⁴, σχετικά με διαδικασία για την κήρυξη ακυρότητας μεταξύ, αφενός, της Mediatek Italia Srl και του G. de Gregorio⁵ και, αφετέρου, της NLC.
2. Η υπό κρίση υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο την αφορμή να αποσαφηνίσει ποια είναι η θέση του εθνικού δικαίου εντός της έννομης τάξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να θέσει κατευθυντήριες γραμμές για τον έλεγχο που πρέπει να ασκεί ο δικαστής της Ένωσης επί του περιεχομένου και της ερμηνείας του δικαίου αυτού στο πλαίσιο των ενδίκων διαφορών με αντικείμενο το κοινοτικό σήμα.
3. Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης τίθεται, ειδικότερα, το ζήτημα αν το Γενικό Δικαστήριο μπορεί, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής κατά απόφασης του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ, να ελέγξει αυτεπαγγέλτως το περιεχόμενο των πηγών του εθνικού δικαίου τις οποίες επικαλείται ο διάδικος που ζητεί να κηρυχθεί συγκεκριμένο κοινοτικό σήμα άκυρο λόγω προγενέστερου δικαιώματος προστατευόμενου κατά το εθνικό αυτό δίκαιο.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

3 — Στο εξής: NLC.

4 — Υπόθεση R 1028/2009-1 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

5 — Στο εξής, από κοινού: Mediatek Italia.

4. Θα υποστηρίξω συναφώς με τις προτάσεις μου ότι η άσκηση του πλήρους ελέγχου νομιμότητας στον οποίο οφείλει να προβαίνει το Γενικό Δικαστήριο προϋποθέτει τη δυνατότητά του, αφενός, να επιλύει την εκάστοτε διαφορά κατά τρόπο σύμφωνο με το ισχύον εθνικό δίκαιο και, αφετέρου, να εξετάζει προς τον σκοπό αυτόν, εν ανάγκη και αυτεπαγγέλτως, το περιεχόμενο, καθώς και τις προϋποθέσεις και την έκταση της εφαρμογής των κανόνων εθνικού δικαίου που επικαλούνται οι διάδικοι προς στήριξη των αιτημάτων τους.
5. Θα επισημάνω, εντούτοις, ότι ο δικαστής της Ένωσης οφείλει, όταν προβαίνει αυτεπαγγέλτως στον έλεγχο αυτόν, να τηρεί την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.
6. Δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν τήρησε εν προκειμένω την ως άνω αρχή, θα προτείνω στο Δικαστήριο να κάνει δεκτή την αίτηση αναίρεσης και να αναιρέσει την πρωτόδικη απόφαση.
7. Επειδή είμαι δε της άποψης ότι η υπόθεση δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση, θα εισηγηθώ, τέλος, στο Δικαστήριο να την αναπέμψει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

I – Το νομικό πλαίσιο

A – Ο κανονισμός (ΕΚ) 207/2009

8. Ο κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα⁶, καταργήθηκε και κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα⁷, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 13 Απριλίου 2009.

9. Το άρθρο 53, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 έχει ως εξής:

«Το κοινοτικό σήμα κηρύσσεται επίσης άκυρο μετά από αίτηση που υποβάλλεται στο [ΓΕΕΑ] ή μετά από άσκηση ανταγωγής στα πλαίσια αγωγής για παραποίηση/απομίμηση όταν η χρήση του μπορεί να απαγορευθεί δυνάμει ενός άλλου προγενέστερου δικαιώματος σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία ή με το εθνικό δίκαιο που διέπει την προστασία του, και ιδίως:

[...]

γ) δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.»

10. Το άρθρο 76, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Κατά την ενώπιόν του διαδικασία, το [ΓΕΕΑ] εξετάζει τα πραγματικά περιστατικά· εντούτοις, σε διαδικασία που αφορά τους σχετικούς λόγους απαραδέκτου της καταχώρισης, η εξέταση περιορίζεται στα επιχειρήματα που προβάλλουν οι διάδικοι καθώς και τα υποβληθέντα από αυτούς αιτήματα.»

6 — ΕΕ 1994, L 11, σ. 1.

7 — ΕΕ L 78, σ. 1.

B – Ο κανονισμός (ΕΚ) 2868/95

11. Ο κανονισμός (ΕΚ) 2868/95 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου για το κοινοτικό σήμα⁸, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1041/2005 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 2005⁹, θέτει, μεταξύ άλλων, τους κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή, ενώπιον του ΓΕΕΑ, των διαδικασιών για την κήρυξη έκπτωσης ή ακυρότητας κοινοτικού σήματος.

12. Ο κανόνας 37, στοιχείο β', σημείο iii, του κανονισμού εφαρμογής προβλέπει τα κάτωθι:

«Η προς το Γραφείο αίτηση για την κήρυξη έκπτωσης ή ακυρότητας σύμφωνα με το άρθρο 55 του κανονισμού περιέχει:

[...]

β) όσον αφορά τους λόγους επί των οποίων βασίζεται η αίτηση:

[...]

iii) σε περίπτωση αίτησης δυνάμει του άρθρου [53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009], στοιχεία από τα οποία να προκύπτει το δικαίωμα που προβάλλεται ως λόγος ακυρότητας καθώς και [...] στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι ο αιτών είναι κάτοχος προγενέστερου δικαιώματος, σύμφωνα με το άρθρο [53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009], ή ότι νομιμοποιείται, σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, να επικαλεστεί αυτό το δικαίωμα.»

8 — ΕΕ L 303, σ. 1.

9 — ΕΕ L 172, σ. 4 (στο εξής: κανονισμός εφαρμογής).

II – Το ιστορικό της διαφοράς και η προσβαλλόμενη απόφαση

13. Στις 2 Οκτωβρίου 2007 το ΓΕΕΑ καταχώρισε το ακόλουθο κοινοτικό εικονιστικό σήμα της NLC¹⁰:

14. Στις 20 Νοεμβρίου 2007 η Mediatek Italia υπέβαλε ενώπιον του ΓΕΕΑ, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, νυν άρθρου 53, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009¹¹, αίτηση κήρυξης της ακυρότητας του επίδικου σήματος λόγω της ύπαρξης προγενέστερου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του G. de Gregorio επί του κάτωθι εικονιστικού σήματος¹²:

15. Με απόφαση της 16ης Ιουλίου 2009, το τμήμα ακυρώσεως του ΓΕΕΑ έκανε δεκτή την αίτηση με την αιτιολογία, κατ' ουσίαν, ότι η Mediatek Italia απέδειξε τόσο ότι υπήρχε προστατευόμενο δυνάμει του ιταλικού δικαίου δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας επί έργου σχεδόν πανομοιότυπου με το επίδικο σήμα όσο και ότι το δικαίωμα αυτό ήταν προγενέστερο του εν λόγω σήματος.

16. Η NLC άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω απόφασης.

17. Με την προσβαλλόμενη απόφαση, το πρώτο τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ απέρριψε την προσφυγή.

10 — Στο εξής: επίδικο σήμα.

11 — Μολονότι όταν κινήθηκε η διαδικασία ίσχυε ακόμη ο κανονισμός 40/94, στις προτάσεις μου θα αναφέρομαι αποκλειστικώς στον κανονισμό 207/2009, ο οποίος δεν τροποποίησε το γράμμα των κρίσιμων διατάξεων.

12 — Στο εξής: mano portafortuna.

18. Πρώτον, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η Mediatek Italia προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη δημιουργία του έργου και την ταυτότητα του δικαιούχου του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου αυτού, καθόσον κατέθεσε αντίγραφο ιδιωτικού συμφωνητικού της 16ης Σεπτεμβρίου 1986¹³, με το οποίο τρίτος, φερόμενος ως δημιουργός του *mano portafortuna*, δήλωνε ότι μεταβιβάζει σε ένα εκ των προσώπων που ζήτησαν την κήρυξη της ακυρότητας τα δικαιώματα αναπαραγωγής και χρήσης του συγκεκριμένου έργου, το οποίο είχε επισυναφθεί, μαζί με άλλα σχέδια, σε παράρτημα του προαναφερθέντος συμφωνητικού.

19. Δεύτερον, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ανακολουθίες τις οποίες επισήμανε η NLC, ήτοι η μνεία των 70 ετών ως μέγιστης διάρκειας της προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ η συγκεκριμένη διάρκεια καθιερώθηκε μόλις το 1996, η ημερομηνία της σφραγίδας του ταχυδρομείου, που συμπίπτει με Κυριακή, ημέρα κατά την οποία τα ταχυδρομεία παραμένουν κλειστά, καθώς και η ποιοτική και εννοιολογική διαφορά μεταξύ του σχεδίου του *mano portafortuna* και των λοιπών συνημμένων στο συμφωνητικό του 1986 σχεδίων δεν ήταν ικανές να εγείρουν αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα του συμφωνητικού αυτού.

20. Τρίτον, το τμήμα προσφυγών διευκρίνισε ότι, ναι μεν το συμφωνητικό ως ιδιωτικό έγγραφο αποτελούσε, βάσει του άρθρου 2702 του ιταλικού αστικού κώδικα, πλήρη απόδειξη της προέλευσης των δηλώσεων από τα πρόσωπα που το υπέγραψαν, μέχρι τυχόν προσβολή του ως πλαστού, πλην όμως το ίδιο ήταν αρμόδιο να εκτιμήσει ελεύθερα το περιεχόμενο του εν λόγω συμφωνητικού.

III – Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

21. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Σεπτεμβρίου 2010, η NLC άσκησε προσφυγή ακύρωσης κατά της προσβαλλόμενης απόφασης.

22. Προς στήριξη της προσφυγής της, η NLC προέβαλε τρεις λόγους ακύρωσης σχετικούς, πρώτον, με παράβαση του άρθρου 53, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009, δεύτερον, με παράνομη απόρριψη, εκ μέρους του τμήματος προσφυγών, του αιτήματός της για διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας ή αποδείξεων και, τρίτον, με εσφαλμένη εκτίμηση του τμήματος προσφυγών επί του ζητήματος της αρμοδιότητάς του να εξετάσει τη γνησιότητα του συμφωνητικού του 1986.

23. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή ακύρωσης και καταδίκασε το ΓΕΕΑ στα δικαστικά έξοδα.

24. Το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο εξέτασε τον πρώτο και τον τρίτο λόγο ακύρωσης από κοινού, υπενθύμισε κατ' αρχάς, με τις σκέψεις 17 έως 21 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ποιες διαδικαστικές διατάξεις έχουν εφαρμογή επί αίτησης για κήρυξη της ακυρότητας κοινοτικού σήματος η οποία στηρίζεται σε ύπαρξη προγενέστερου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας προστατευόμενου στο πλαίσιο εθνικού δικαίου.

25. Με τις σκέψεις 18 και 19 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε στις σκέψεις 50 έως 52 της απόφασης του Δικαστηρίου της 5ης Ιουλίου 2011, C-263/09 P, *Edwin* κατά ΓΕΕΑ¹⁴, προτού ανατρέξει, με τη σκέψη 20 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στη διαμορφωθείσα με βάση την έννοια του «παγκοίνως γνωστού» γεγονός της δικής του νομολογία, σύμφωνα με την οποία το ΓΕΕΑ «πρέπει να [ανα]ζητ[εί] αυτεπαγγέλτως πληροφορίες, χρησιμοποιώντας τα μέσα που κρίνει αναγκαία προς τον σκοπό αυτόν, σχετικές με τη νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους, εάν οι πληροφορίες αυτές είναι αναγκαίες για την εκτίμηση των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για να γίνει δεκτός ένας λόγος κηρύξεως ακυρότητας και, ιδίως, για να εκτιμηθεί το υποστατό των προβληθέντων πραγματικών περιστατικών και της αποδεικτικής ισχύος των προσκομισθέντων».

13 — Στο εξής: συμφωνητικό του 1986.

14 — Συλλογή 2011, σ. I-5853.

26. Υπό το πρίσμα των αρχών αυτών, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 23 και 24 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι μολονότι «ορθώς το τμήμα προσφυγών στηρίχθηκε στους κανόνες του ιταλικού δικαίου κατά την εξέταση του ζητήματος της αποδεικτικής ισχύος του συμφωνητικού του 1986», εντούτοις το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο ήταν επίσης υποχρεωμένο «να ελέγξει [...] αν [το τμήμα προσφυγών] είχε ερμηνεύσει ορθώς τις κρίσιμες διατάξεις της ιταλικής νομοθεσίας, καθόσον κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 2702 και 2703 του ιταλικού αστικού κώδικα, το συμφωνητικό του 1986 συνιστούσε πλήρη απόδειξη της προέλευσης των δηλώσεων από τα πρόσωπα που το υπέγραψαν, τουλάχιστον μέχρι να κινηθεί διαδικασία για προσβολή του λόγω πλαστότητας».

27. Αφού υπενθύμισε το περιεχόμενο των άρθρων 2702 έως 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα, το Γενικό δικαστήριο προχώρησε με την εξής συλλογιστική:

«29 Εντούτοις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως συνάγεται από τα άρθρα 2702 έως 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα, η ως άνω διαπίστωση ισχύει στην προκειμένη περίπτωση μόνον αν η υπογραφή των συμβαλλομένων μερών μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει αναγνωριστεί νομικώς, δηλαδή ότι το γνήσιό της έχει βεβαιωθεί κατά το άρθρο 2703 του ιταλικού αστικού κώδικα, ή υπό την προϋπόθεση ότι τυγχάνει εφαρμογής μία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 2704 του ίδιου αυτού κώδικα.

[...]

31 [...] όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα, υπογραμμίζεται ότι, βάσει της εν λόγω διάταξης, ιδιωτικό έγγραφο που φέρει υπογραφή της οποίας δεν έχει βεβαιωθεί το γνήσιο μπορεί να αντιταχθεί σε τρίτο από την επομένη της ημερομηνίας θεώρησής του ή από την επέλευση άλλου γεγονότος το οποίο αποδεικνύει κατ' ανάλογο τρόπο ότι η κατάρτιση του εγγράφου ανάγεται σε προγενέστερο χρόνο.

32 Κατά τη νομολογία του Corte suprema di cassazione (ιταλικού Συμβουλίου της Επικρατείας), όταν τίθεται επί ιδιωτικού εγγράφου σφραγίδα ταχυδρομείου καθίσταται βέβαιη η χρονολογία του κατά την έννοια του άρθρου 2704 του αστικού κώδικα, εφόσον το έγγραφο φέρει τη σφραγίδα στο ίδιο το σώμα του (απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007, αριθ. 13912 ^[15]). Από την ίδια αυτή νομολογία προκύπτει επίσης ότι η ανταπόδειξη, ως προς το ζήτημα αν η ημερομηνία της σφραγίδας ταχυδρομείου είναι αληθής, επιτρέπεται και χωρίς να κινηθεί η διαδικασία για την προσβολή του εγγράφου ως πλαστού.»

28. Αφού υπενθύμισε, με τη σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ότι, «μολονότι στην προσβαλλόμενη απόφαση ουδεμία παραπομπή γίνεται στο άρθρο 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα, υπάρχει ωστόσο αναφορά σε σφραγίδα ταχυδρομείου με ημερομηνία 21 Σεπτεμβρίου 1986», το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε, με τη σκέψη 34 της απόφασής του, ότι «η παρουσία της σφραγίδας ταχυδρομείου αποτελεί στοιχείο βάσει του οποίου είναι δυνατό να αποδειχθεί ότι το συμφωνητικό του 1986 έχει βέβαιη χρονολογία από 21ης Σεπτεμβρίου 1986», προτού όμως προσθέσει, με τη σκέψη 35 της ίδιας πάντοτε απόφασης, ότι, «κατ' εφαρμογήν της νομολογίας [του Corte suprema di cassazione], η [NLC] μπορούσε κάλλιστα να προσκομίσει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το συμφωνητικό του 1986 καταρτίστηκε, στην πραγματικότητα, σε άλλη ημερομηνία από την αναγραφόμενη επί της σφραγίδας ταχυδρομείου, χωρίς να χρειάζεται να κινηθεί η διαδικασία προσβολής του εγγράφου λόγω πλαστότητας».

15 — Στο εξής: απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007.

29. Με τη σκέψη 36 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε εκ των ανωτέρω τα εξής:

«Έτσι, το τμήμα προσφυγών, καταλήγοντας στο συμπέρασμα [...] ότι το συμφωνητικό του 1986 “[ήταν] ιδιωτικό έγγραφο και [αποτελούσε] συνεπώς, δυνάμει του άρθρου 2702 του αστικού κώδικα, πλήρη απόδειξη της προέλευσης των δηλώσεων από τα πρόσωπα που το υπέγραψαν, μέχρι τυχόν προσβολή του ως πλαστού”, ενώ δεν ήταν απαραίτητο, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, να κινηθεί διαδικασία για την προσβολή της γνησιότητας, ερμήνευσε εσφαλμένως το εθνικό δίκαιο που έπρεπε να εφαρμοστεί βάσει του άρθρου 53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009 και, ως εκ τούτου, δεν εκτίμησε ορθώς την ακριβή έκταση των αρμοδιοτήτων του».

30. Εν συνεχεία, αφού τόνισε, με τη σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο η εσφαλμένη ερμηνεία του ιταλικού δικαίου να είχε συνέπειες επί των εκτιμήσεων του τμήματος προσφυγών σχετικά με τις ανακολουθίες οι οποίες παρατηρήθηκαν ως προς το συμφωνητικό του 1986, εφόσον μπορούσε «να γίνει δεκτό ότι το τμήμα προσφυγών θα προσέδιδε μεγαλύτερη σημασία στα στοιχεία αυτά αν είχε κρίνει ότι η [NLC] είχε δικαίωμα να αμφισβητήσει ενώπιόν του τη φερόμενη ως βέβαιη χρονολογία που αναγραφόταν στη σφραγίδα ταχυδρομείου και ότι, συνεπώς, το συμφωνητικό του 1986 δεν αποδείκνυε άνευ ετέρου την προέλευση των περιεχόμενων σε αυτό δηλώσεων», το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με την αμέσως επόμενη σκέψη 40, ότι η εσφαλμένη ερμηνεία των εθνικών διατάξεων οι οποίες ρυθμιζαν την προστασία του προβληθέντος από τη Mediatek Italia προγενέστερου δικαιώματος είχε, ενδεχομένως, επιπτώσεις στο περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης.

31. Κατόπιν τούτου, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, με τη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι έπρεπε να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, χωρίς να προχωρήσει στην εξέταση του δεύτερου λόγου ακύρωσης.

IV – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

32. Το ΓΕΕΑ ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και να καταδικάσει την NLC στα δικαστικά έξοδα, ενώ η NLC ζητεί την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης.

33. Προς στήριξη των αιτημάτων του, το ΓΕΕΑ προβάλλει τρεις λόγους αναίρεσης σχετικούς, πρώτον, με παράβαση τόσο του άρθρου 76, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο σε συνδυασμό με το άρθρο 53, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, όσο και του κανόνα 37 του κανονισμού εφαρμογής, δεύτερον, με προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως του ΓΕΕΑ και, τρίτον, με πρόδηλες αντιφάσεις, καθώς και παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών.

A– Επί του πρώτου λόγου αναίρεσης, ο οποίος αφορά παράβαση του άρθρου 76, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009 και του κανόνα 37 του κανονισμού εφαρμογής

34. Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης, ο οποίος χωρίζεται σε δύο σκέλη, το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να στηριχθεί ούτε στο άρθρο 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα (πρώτο σκέλος) ούτε στην απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007 (δεύτερο σκέλος), δεδομένου ότι οι διάδικοι ουδέποτε επικαλέστηκαν τα δύο αυτά στοιχεία, που, ως εκ τούτου, δεν ενέπιπταν στα όρια του αντικειμένου της διαφοράς ενώπιον του τμήματος προσφυγών.

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

35. Το ΓΕΕΑ, θεωρώντας ότι από τη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου δεν καθίσταται σαφές αν αυτό εξέτασε το εθνικό δίκαιο ως νομικό ζήτημα ή ως παγκοίμως γνωστό γεγονός, υποστηρίζει:

- για την περίπτωση που κρίθηκε ότι η εφαρμογή του εθνικού δικαίου συνιστά νομικό ζήτημα, ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη, αφενός, τον κανόνα 37, στοιχείο β', σημείο iii, του κανονισμού εφαρμογής ως έκφραση της αρχής ότι απόκειται στον διάδικο που επικαλείται το εθνικό δίκαιο να προσκομίσει ενώπιον του ΓΕΕΑ στοιχεία από τα οποία να προκύπτει το περιεχόμενο της σχετικής ρύθμισης και για ποιον λόγο εφαρμόζεται εν προκειμένω και, αφετέρου, την απορρέουσα από την προαναφερθείσα απόφαση Edwīn κατά ΓΕΕΑ νομολογία, σύμφωνα με την οποία οι διάδικοι προβάλλουν και αποδεικνύουν οτιδήποτε σχετικό με το εθνικό δίκαιο, καθόσον πρόκειται για πραγματικό ζήτημα·
- για την περίπτωση που κρίθηκε ότι η εφαρμογή του εθνικού δικαίου συνιστά πραγματικό ζήτημα, ότι το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, χαρακτήρισε εσφαλμένως την εθνική νομοθεσία ως «παγκοίμως γνωστό» γεγονός, όπερ σήμαινε ότι το ΓΕΕΑ μπορούσε αφ' εαυτού να την ελέγξει και να την προβάλλει ως αιτιολογία και, αφετέρου, υποκατέστησε το τμήμα προσφυγών στην εκτίμησή του και εξέτασε στοιχεία επί των οποίων το εν λόγω τμήμα δεν είχε λάβει θέση.

36. Η NLC αντιτείνει ότι τόσο ο κανόνας 37 του κανονισμού εφαρμογής όσο και η προαναφερθείσα απόφαση Edwīn κατά ΓΕΕΑ αφορούν αποκλειστικώς το βάρος απόδειξης το οποίο φέρει ο αιτών και δεν αναφέρονται ούτε στον καθού ούτε στο ΓΕΕΑ.

37. Ισχυρίζεται επιπλέον ότι το ΓΕΕΑ οφείλει να εφαρμόζει ορθώς το εθνικό δίκαιο και να αναζητεί αυτεπαγγέλτως τις σχετικές πληροφορίες, εφόσον το κρίνει αναγκαίο για την εκτίμηση των προϋποθέσεων εφαρμογής ενός λόγου ακυρότητας.

38. Η NLC προσθέτει ότι το τμήμα προσφυγών δεν περιορίστηκε σε μια εκτίμηση περί τα πραγματικά περιστατικά, αλλά εξέδωσε απόφαση με νομική βάση. Τυχόν ερμηνεία του άρθρου 76, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009 υπό την έννοια ότι το τμήμα προσφυγών εξετάζει αποκλειστικώς και μόνον τους λόγους που έχει προβάλλει ο αιτών θα αντέβαινε στην εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών του δικαίου τις οποίες το ΓΕΕΑ υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη, όπως υπενθυμίζεται με την αιτιολογική σκέψη 13 και με το άρθρο 83 του ως άνω κανονισμού.

39. Τέλος, η NLC επισημαίνει ότι το σφάλμα του τμήματος προσφυγών οφειλόταν σε εσφαλμένη ερμηνεία των άρθρων 2702 και 2703 του ιταλικού αστικού κώδικα, στα οποία του είχαν επιστήσει την προσοχή, και ότι το ζήτημα της αποδεικτικής ισχύος του συμφωνητικού του 1986 είχε προβληθεί ενώπιον τόσο του τμήματος προσφυγών όσο και του Γενικού Δικαστηρίου. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν υποθεθεί ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο έθεσε το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα και της σχετικής με αυτό νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων, το αποτέλεσμα της ανάλυσης στην οποία προχώρησε επ' ουδενί επηρεάστηκε από το εν λόγω σφάλμα, οπότε η αίτηση αναίρεσης είναι, κατά την άποψη της NLC, απορριπτέα¹⁶.

16 — Η NLC παραπέμπει στην απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-94/02 P, Biret και Cie κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2003, σ. I-10565, σκέψη 63).

2. Η δική μου εκτίμηση

α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

40. Ο πρώτος λόγος αναίρεσης, με τον οποίον το ΓΕΕΑ προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι μετέβαλε το αντικείμενο της διαφοράς καθόσον στηρίχθηκε σε νομολογία και διατάξεις που δεν προβλήθηκαν από τους διαδίκους, αναφέρεται αποκλειστικώς σε παράβαση του άρθρου 76, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009 και του κανόνα 37 του κανονισμού εφαρμογής.

41. Φρονώ ότι ο λόγος αυτός, καίτοι νέος, δεδομένου ότι προβάλλεται για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου, είναι παραδεκτός, εφόσον δεν θα μπορούσε εξ ορισμού να προβληθεί νωρίτερα, καθώς άπτεται του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

42. Αντιθέτως, μπορεί ευλόγως να τεθεί το ερώτημα αν είναι λυσιτελής.

43. Οι δύο διατάξεις στις οποίες στηρίζεται η αιτίαση αφορούν αποκλειστικώς και μόνον τη διεξαγωγή της διαδικασίας ενώπιον του ΓΕΕΑ. Η πρώτη αποσαφηνίζει τον ρόλο του ΓΕΕΑ σε σχέση με την εξέταση των πραγματικών περιστατικών στην οποία οφείλει να προβαίνει, ενώ η δεύτερη απαριθμεί τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η υποβαλλόμενη ενώπιον του ΓΕΕΑ αίτηση για κήρυξη έκπτωσης ή ακυρότητας κοινοτικού σήματος.

44. Επομένως, ούτε η μία ούτε η άλλη διάταξη αφορά την ένδικη διαδικασία και καμία εξ αυτών δεν έχει εφαρμογή στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

45. Το ΓΕΕΑ δεν προβάλλει, αντιθέτως, παράβαση του άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτε των άρθρων 44, παράγραφος 1, 48, παράγραφος 2, ή 135, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

46. Εφόσον οι διατάξεις των οποίων προβάλλεται παράβαση δεν έχουν απευθείας εφαρμογή στην ένδικη διαδικασία επί προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά απόφασης του τμήματος προσφυγών, ούτε συνεπάγονται, αυτές καθ' εαυτές, υποχρέωση του δικαιοδοτικού οργάνου να λαμβάνει υπόψη μόνον τα στοιχεία του εθνικού δικαίου που προσκομίστηκαν ενώπιον του ΓΕΕΑ από τον αιτούντα την κήρυξη ακυρότητας, ο συγκεκριμένος λόγος με τον οποίο προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη τις οικείες διατάξεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί αλυσιτελής.

47. Εντούτοις, οι αρχές οι οποίες απορρέουν από τις εν λόγω διατάξεις πρέπει λογικά να ισχύουν και στην ένδικη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, στο μέτρο που το αντικείμενο της διαφοράς ενώπιον του τμήματος προσφυγών και ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου είναι το ίδιο¹⁷.

48. Το ζήτημα του βασίμου του συγκεκριμένου λόγου αναίρεσης χρήζει επίσης περαιτέρω εξέτασης.

β) Η θέση του εθνικού δικαίου εντός του πλαισίου των ενδίκων διαφορών για το κοινοτικό σήμα και οι εξουσίες του δικαστή της Ένωσης και των τμημάτων του ΓΕΕΑ

ι) Αναδρομή στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου

49. Η λύση που δόθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά τη θέση του εθνικού δικαίου και τον ρόλο του ΓΕΕΑ ευθυγραμμίζεται με την προγενέστερη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου.

17 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, σημείο 54 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Edwin κατά ΓΕΕΑ.

50. Κατά κανόνα, το Γενικό Δικαστήριο αντιμετωπίζει το εθνικό δίκαιο ως πραγματικό στοιχείο, με την απόδειξη του οποίου βαρύνεται ο ανακόπτων ή ο αιτών την κήρυξη της ακυρότητας. Η ως άνω αρχή μετριάζεται πάντως σημαντικά, στον βαθμό που το Γενικό Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι το ΓΕΕΑ είναι υποχρεωμένο να αναζητεί αυτεπαγγέλτως πληροφορίες για το εθνικό δίκαιο, όταν το τελευταίο αποτελεί παγκοίμως γνωστό γεγονός. Έτσι, το Γενικό Δικαστήριο έχει αποφανθεί επανειλημμένως ότι το ΓΕΕΑ οφείλει να αναζητεί αυτεπαγγέλτως, με οποιαδήποτε μέσα κρίνει ότι είναι χρήσιμα προς τούτο, πληροφορίες για το εθνικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους, εφόσον αυτές είναι αναγκαίες για την εκτίμηση των προϋποθέσεων εφαρμογής είτε λόγου απαραδέκτου είτε λόγου ακυρότητας, ιδίως δε για την εξέταση των ζητημάτων αν είναι αληθή τα πραγματικά περιστατικά των οποίων έγινε επίκληση και ποια είναι η αποδεικτική ισχύς των στοιχείων που προσκομίστηκαν¹⁸. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, ο περιορισμός του εύρους της πραγματικής βάσης της εξέτασης στην οποία προβαίνει το ΓΕΕΑ δεν αποκλείει τη δυνατότητα του τελευταίου να λάβει υπόψη, πέραν των πραγματικών περιστατικών που ρητώς προέβαλαν οι διάδικοι της διαδικασίας ανακοπής ή κήρυξης της ακυρότητας, και παγκοίμως γνωστά πραγματικά περιστατικά, ήτοι πραγματικά περιστατικά τα οποία είτε είναι πιθανό να γνωρίζει οποιοσδήποτε είτε μπορούν να γίνουν γνωστά από γενικώς προσβάσιμες πηγές¹⁹.

51. Υπάρχει όμως περιορισμός και στην ίδια αυτή την εξαίρεση, αφού το Γενικό Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η υποχρέωση του ΓΕΕΑ να αναζητεί αυτεπαγγέλτως πληροφορίες για το εθνικό δίκαιο αφορά μόνον «την περίπτωση όπου διαθέτει ήδη στοιχεία για το εθνικό δίκαιο, είτε υπό τη μορφή ισχυρισμών σχετικά με το περιεχόμενό του είτε υπό τη μορφή στοιχείων που αναφέρθηκαν στο πλαίσιο της συζητήσεως της υποθέσεως και για τα οποία προβλήθηκε ότι έχουν αποδεικτική ισχύ»²⁰.

52. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, «ο καθορισμός και η ερμηνεία των κανόνων του εθνικού δικαίου, στον βαθμό που αυτό απαιτείται για τη δραστηριότητά τους, εμπίπτουν στην απόδειξη των πραγματικών περιστατικών και όχι στην εφαρμογή του δικαίου[, η οποία] αφορά μόνον την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης»²¹.

53. Το Γενικό Δικαστήριο έχει επίσης καταστήσει σαφές ότι απόκειται στον διάδικο που επικαλείται προγενέστερο δικαίωμα «να αποδείξει ενώπιον του ΓΕΕΑ όχι μόνο ότι το εν λόγω δικαίωμα απορρέει από την εθνική νομοθεσία, αλλά και το περιεχόμενο της νομοθεσίας αυτής»²².

54. Εντούτοις, δεν είναι απολύτως βέβαιο αν η ως άνω προσέγγιση ακολουθείται απαρέγκλιτα στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου, καθόσον σε ορισμένες αποφάσεις το εθνικό δίκαιο αντιμετωπίζεται, κατά τα φαινόμενα, υπό το πρίσμα όχι της εκτίμησης ή της ερμηνείας των πραγματικών περιστατικών, αλλά της ερμηνείας κανόνων δικαίου.

18 — Αποφάσεις της 20ής Απριλίου 2005, T-318/03, Atomic Austria κατά ΓΕΕΑ - Fabricas Agrupadas de Muñecas de Onil (ATOMIC BLITZ) (Συλλογή 2005, σ. II-1319, σκέψη 35), της 16ης Δεκεμβρίου 2008, T-225/06, T-255/06, T-257/06 και T-309/06, Budějovický Budvar κατά ΓΕΕΑ - Anheuser-Busch (BUD), (Συλλογή 2008, σ. II-3555, σκέψη 96), της 9ης Δεκεμβρίου 2010, T-303/08, Tresplain Investments κατά ΓΕΕΑ - Hoo Hing (Golden Elephant Brand) (Συλλογή 2010, σ. II-5659, σκέψη 67), καθώς και της 20ής Μαρτίου 2013, T-571/11, El Corte Inglés κατά ΓΕΕΑ — Chez Gerard (CLUB GOURMET) (σκέψη 39).

19 — Προαναφερθείσες αποφάσεις Atomic Austria κατά ΓΕΕΑ — Fabricas Agrupadas de Muñecas de Onil (ATOMIC BLITZ) (σκέψη 35), Budějovický Budvar κατά ΓΕΕΑ — Anheuser-Busch (BUD) (σκέψη 96), και Tresplain Investments κατά ΓΕΕΑ — Hoo Hing (Golden Elephant Brand) (σκέψη 67).

20 — Προαναφερθείσα απόφαση El Corte Inglés κατά ΓΕΕΑ — Chez Gerard (CLUB GOURMET) (σκέψη 41).

21 — Όπ.π. (σκέψη 35).

22 — Απόφαση της 7ης Μαΐου 2013, T-579/10, macros consult κατά ΓΕΕΑ — MIP Metro (makro) (σκέψη 62). Μολονότι η υπόθεση εκείνη αφορούσε αίτημα για κήρυξη της ακυρότητας κοινοτικού σήματος υποβληθέν από τον δικαιούχο προγενέστερου δικαιώματος κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 4, του κανονισμού 207/2009, η λύση που δόθηκε με τη σχετική απόφαση μπορεί, νομίζω, να εφαρμοστεί κατ' αναλογία στην περίπτωση όπου γίνεται επίκληση του εθνικού δικαίου βάσει του άρθρου 53, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού (βλ., τη συμμετρική ως προς τις δύο αυτές διατάξεις συλλογιστική στη σκέψη 60 της ως άνω απόφασης).

55. Συγκεκριμένα, προκειμένου να καταλήξει σε συμπέρασμα ως προς το περιεχόμενο του εθνικού δικαίου, το Γενικό Δικαστήριο εξετάζει, όπως για οποιονδήποτε άλλον κανόνα δικαίου, όχι μόνον το γράμμα της εφαρμοστέας ρύθμισης, αλλά και την ερμηνεία της από τα εθνικά δικαστήρια, καθώς και την άποψη της θεωρίας²³. Με την απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2011, T-485/07, Olive Line International κατά ΓΕΕΑ — Knopf (O-live)²⁴, το Γενικό Δικαστήριο, «λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική ομοιότητα των δύο κανόνων»²⁵, ήτοι ενός άρθρου του ισπανικού νόμου περί σημάτων και ενός άρθρου του κανονισμού 40/94, έκρινε ότι έπρεπε να ερμηνεύσει τον πρώτο «βάσει της νομολογίας των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων»²⁶.

56. Παρά τις χαρακτηριστικές αυτές εκδηλώσεις της δυσκολίας να γίνει το εθνικό δίκαιο αντιληπτό απλώς και μόνον ως πραγματικό στοιχείο, σημειώνω πάντως ότι, κατ' αρχήν, το Γενικό Δικαστήριο αναγνωρίζει υποχρέωση του ΓΕΕΑ να αναζητεί αυτεπαγγέλτως πληροφορίες για το εθνικό δίκαιο, στις περιπτώσεις όπου το τελευταίο μπορεί να θεωρηθεί παγκοίμως γνωστό γεγονός και εκτιμά, επιπλέον, ότι το ίδιο οφείλει «να ελέγ[χ]ει [...] αν το τμήμα προσφυγών είχε ερμηνεύσει ορθώς τις κρίσιμες διατάξεις της [σχετικής] νομοθεσίας»²⁷.

57. Μένει να διευκρινιστεί αν αμφότερες αυτές οι υποχρεώσεις δικαιολογούνται και αν η μία αποτελεί λογική απόρροια της άλλης, υπό την έννοια ότι η υποχρέωση ορθής ερμηνείας του οικείου εθνικού δικαίου συνεπάγεται την υποχρέωση αυτεπάγγελτης αναζήτησης πληροφοριών για το εν λόγω δίκαιο.

58. Δεν είναι όμως δυνατό να δοθεί απάντηση στα ως άνω ερωτήματα χωρίς να εξεταστεί προηγουμένως το γράμμα των εφαρμοστέων διατάξεων και η σημασία της προαναφερθείσας απόφασης Edwin κατά ΓΕΕΑ.

ii) Το γράμμα των εφαρμοστέων διατάξεων

59. Προς στήριξη του πρώτου λόγου αναίρεσης, το ΓΕΕΑ συνάγει από το γράμμα των εφαρμοστέων διατάξεων ότι το εθνικό δίκαιο χαρακτηρίζεται απλώς ως πραγματικό στοιχείο, όπερ σημαίνει ότι ο διάδικος που το επικαλείται φέρει το βάρος απόδειξης και ότι, συνακόλουθα, το Γενικό Δικαστήριο απαγορεύεται να λαμβάνει αφ' εαυτού υπόψη διατάξεις του εθνικού δικαίου τις οποίες δεν έχουν επικαλεστεί οι διάδικοι.

60. Η θέση αυτή στηρίζεται σε μια αμφιλεγόμενη ερμηνεία των σχετικών διατάξεων.

61. Πέραν του ότι επ' ουδενί συνάγεται από τον κανόνα 37 του κανονισμού εφαρμογής ότι το εθνικό δίκαιο αποτελεί απλώς πραγματικό στοιχείο το οποίο απόκειται στους διαδίκους να αποδείξουν, το άρθρο 53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009 προσδίδει αναμφίβολα, σε κάποιον βαθμό, τον χαρακτήρα «νομικού στοιχείου» στο εθνικό δίκαιο, από την άποψη της θέσης του εντός της έννομης τάξης της Ένωσης.

23 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 14ης Μαΐου 2009, T-165/06, Fiorucci κατά ΓΕΕΑ - Edwin (ELIO FIORUCCI) (Συλλογή 2009, σ. II-1375, σκέψεις 42 έως 61), και της 14ης Απριλίου 2011, T-466/08, Lancôme κατά ΓΕΕΑ - Focus Magazin Verlag (ACNO FOCUS) (Συλλογή 2011, σ. II-1831, σκέψεις 33 έως 39).

24 — Συλλογή 2011, σ. II-280.

25 — Σκέψη 57. Η υπογράμμιση δική μου.

26 — Όπ.π.

27 — Σκέψη 24 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

– Η θέση την οποία έχει, βάσει του κανόνα 37 του κανονισμού εφαρμογής, το εθνικό δίκαιο στο πλαίσιο της διαδικασίας

62. Τίθεται ευλόγως το ερώτημα αν πράγματι μπορεί να συναχθεί από τον κανόνα 37, στοιχείο β', σημείο iii, του κανονισμού εφαρμογής ότι το εθνικό δίκαιο συνιστά πραγματικό στοιχείο ως προς το οποίο το ΓΕΕΑ δεν επιτρέπεται να αναζητεί αυτεπαγγέλτως πληροφορίες.

63. Η γραμματική ερμηνεία της συγκεκριμένης διάταξης δεν οδηγεί στην ως άνω λύση.

64. Ο κανόνας 37, στοιχείο β', σημείο iii, του κανονισμού εφαρμογής, επιβάλλοντας στον δικαιούχο του προγενέστερου δικαιώματος, ο οποίος ζητεί να κηρυχθεί μεταγενέστερο κοινοτικό σήμα άκυρο, την υποχρέωση να προβάλλει και να αποδείξει την ύπαρξη του προγενέστερου αυτού δικαιώματός του δυνάμει της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, δεν προδικάζει ολοκληρωτικά το νομικό καθεστώς που θα ισχύει ως προς το εθνικό δίκαιο, δεδομένου ότι του επιφυλάσσει μεν, από διαδικαστική άποψη, την ίδια μεταχείριση όπως στα πραγματικά ζητήματα, μόνον όμως όσον αφορά τον προσδιορισμό του ρόλου του αιτούντος την κήρυξη ακυρότητας. Η υποχρέωση του τελευταίου να προσκομίζει τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία δεν θα καθίστατο, σε καμία περίπτωση, άνευ περιεχομένου αν αναγνωριζόταν στον δικαστή της Ένωσης η ευχέρεια να αναζητεί πληροφορίες και πέραν αυτών των στοιχείων, προκειμένου να εφαρμόσει τη λύση που, κατά την εκτίμησή του, θα έδινε αντιστοίχως το εθνικό δίκαιο. Η μη τήρηση της ως άνω υποχρέωσης θα εξακολουθούσε, εν πάση περιπτώσει, να επισύρει το απαράδεκτο της αίτησης, όπως προβλέπει ο κανόνας 39, παράγραφος 3, του κανονισμού εφαρμογής.

65. Επισημαίνεται εξάλλου, γενικότερα, ότι, μολονότι αδιαμφισβήτητα υφίσταται κάποια συνάφεια μεταξύ του βάρους απόδειξης ως προς το εθνικό δίκαιο και της εξουσίας του δικαστή της Ένωσης να ελέγχει αυτεπαγγέλτως το περιεχόμενο του δικαίου αυτού, το γεγονός ότι όποιος επικαλείται το εθνικό δίκαιο φέρει συναφώς το βάρος απόδειξης δεν αποκλείει κατ' ανάγκη κάθε δυνατότητα του δικαστή να εξετάσει το περιεχόμενο, το νόημα και την έκταση της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων του εσωτερικού δικαίου.

66. Από τη συστηματική ερμηνεία του κανόνα 37, στοιχείο β', σημείο iii, του κανονισμού εφαρμογής προκύπτει, άλλωστε, ότι δεν ήταν η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να καθιερώσει ως προς τις αιτήσεις για κήρυξη ακυρότητας και τις ανακοπές μια διαδικασία στην οποία θα εφαρμόζεται αμιγώς η αρχή της προσκόμισης των πραγματικών στοιχείων από τους διαδίκους, με συνέπεια να καθίσταται ο δικαστής απλός διαιτητής και να εξαρτάται η εξέλιξη της διαδικασίας αποκλειστικώς από τους διαδίκους. Τουναντίον, οι εξουσίες έρευνας που αναγνωρίζονται τόσο στο ΓΕΕΑ όσο και στο Γενικό Δικαστήριο αποτελούν έκφραση της βούλησης να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ των αντίστοιχων ρόλων των διαφόρων μετεχόντων σε όλες τις διαδικασίες, περιλαμβανομένων και των διαδικασιών *inter partes*. Έτσι, τόσο το άρθρο 78, παράγραφος 1, του κανονισμού 207/2009 όσο και ο κανόνας 57, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής περιλαμβάνουν ενδεικτικό κατάλογο των αποδεικτικών μέσων που επιτρέπονται ενώπιον του ΓΕΕΑ²⁸. Η ευχέρεια η οποία παρέχεται κατ' αυτόν τον τρόπο στα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ να διατάσσουν τη διεξαγωγή αποδείξεων καθιστά σαφές ότι η απόδειξη στις διαφορές με αντικείμενο το κοινοτικό σήμα δεν διέπεται από κάποια αρχή ουδετερότητας ή παθητικότητας. Όπως έχει δεχθεί το Γενικό Δικαστήριο, το ΓΕΕΑ μπορεί, ειδικότερα, να καλεί τους διαδίκους να του παράσχουν στοιχεία σχετικά με το περιεχόμενο της εθνικής νομοθεσίας²⁹.

28 — Πρόκειται για την ακρόαση των διαδίκων, την αίτηση πληροφοριών, την προσκόμιση εγγράφων και δειγμάτων, την ακρόαση μαρτύρων, την πραγματογνωμοσύνη, τις έγγραφες ένορκες βεβαιώσεις ή υπεύθυνες δηλώσεις ή δηλώσεις που έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους στο οποίο συντάσσονται και, τέλος, την αυτοψία.

29 — Προπαρατεθείσα απόφαση *Atomic Austria* κατά ΓΕΕΑ — *Fabricas Agrupadas de Muñecas de Onil (ATOMIC BLITZ)* (σκέψη 36).

67. Σε τελική ανάλυση, φρονώ ότι το επιχείρημα ότι ο κανόνας 37 του κανονισμού εφαρμογής αποτελεί έκφραση της αρχής ότι το εθνικό δίκαιο συνιστά αμιγώς πραγματικό ζήτημα πρέπει να εκληφθεί, πέραν του περιεχομένου που εκ πρώτης όψεως έχει, υπό την έννοια ότι πρόκειται για διάταξη η οποία επιβάλλει απλώς στον αιτούντα την υποχρέωση να επικαλεστεί και να αποδείξει το περιεχόμενο των εθνικών ρυθμίσεων που προστατεύουν, κατ' αυτόν, το δικαίωμά του, χωρίς ταυτόχρονα να αποκλείει κάθε δυνατότητα πρωτοβουλίας εκ μέρους του ΓΕΕΑ.

– Η συνεκτίμηση του εθνικού δικαίου δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009

68. Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα διατάξεων του δικαίου της Ένωσης οι οποίες παραπέμπουν στο εθνικό δίκαιο, αποδίδοντάς του διαφορετικές λειτουργίες. Στην ποικιλία αυτή των περιπτώσεων όπου γίνεται παραπομπή στο εθνικό δίκαιο, έρχεται να προστεθεί η πληθώρα των διαδικασιών μέσω των οποίων τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης μπορούν να κληθούν να λάβουν υπόψη το δίκαιο αυτό.

69. Οι απόπειρες της θεωρίας να καταγράψει τις διάφορες λειτουργίες του εθνικού δικαίου στην έννομη τάξη της Ένωσης³⁰ καταδεικνύουν πόσο δύσκολο είναι να ομαδοποιηθούν σε μία σαφώς προσδιορισμένη νομική κατηγορία όλες οι περιπτώσεις στις οποίες ο κανονισμός 207/2009 παραπέμπει στην εθνική νομοθεσία με τις διατάξεις του που αφορούν είτε την ανακοπή κατά αίτησης καταχώρισης κοινοτικού σήματος είτε την αίτηση για κήρυξη ακυρότητας. Για μια μερίδα της θεωρίας, πρέπει απλώς «να λαμβάνεται υπόψη το εθνικό δίκαιο»³¹, ενώ για άλλη, η οποία εξομοιώνει την περίπτωση όπου ο δικαστής της Ένωσης αποφαινεται επί διαφοράς για κοινοτικό σήμα με την περίπτωση όπου αποφαινεται δυνάμει ρήτρας διαιτησίας, οι παραπομπές αυτές εξουσιοδοτούν το Γενικό Δικαστήριο να «εφαρμόζει και να ερμηνεύει απευθείας» τους κανόνες του εσωτερικού δικαίου του οικείου κράτους μέλους³².

70. Είναι πάντως βέβαιο ότι το άρθρο 53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009, ναί μεν δεν εξομοιώνει το εθνικό δίκαιο με το δίκαιο της Ένωσης, πλην όμως υποχρεώνει τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, σε περίπτωση αίτησης για την κήρυξη της ακυρότητας κοινοτικού σήματος στηριζόμενης σε προγενέστερο δικαίωμα που προστατεύεται δυνάμει κανόνα του εθνικού δικαίου, να εντοπίζουν και να ερμηνεύουν τον επίμαχο κανόνα δικαίου.

71. Σε μια περίπτωση όπως αυτή της υπόθεσης της κύριας δίκης, απόκειται στο ΓΕΕΑ να εξετάσει αν, στο πλαίσιο διαδικασίας για κήρυξη ακυρότητας, πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του προβαλλόμενου λόγου ακυρότητας. Εφόσον ο λόγος αυτός σχετίζεται με την ύπαρξη προγενέστερου δικαιώματος προστατευόμενου δυνάμει του εθνικού δικαίου, τα θεσμικά όργανα δεν μπορούν, κατά τη γνώμη μου, να περιοριστούν στον έλεγχο της αξίας και του περιεχομένου των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων. Ενδέχεται να χρειαστεί επίσης να ερμηνεύσουν το δίκαιο αυτό και να το εφαρμόσουν, όπως καθίσταται πρόδηλο στην προκειμένη περίπτωση. Ενόψει της αμφισβήτησης της αποδεικτικής αξίας του συμφωνητικού του 1986, του οποίου η Mediatek Italia προσκόμισε αντίγραφο,

30 — Βλ., μεταξύ άλλων, Rodríguez Iglesias, G. C., «Le droit interne devant le juge international et communautaire», στο: *Du droit international au droit de l'intégration, Liber amicorum Pierre Pescatore*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1987, σ. 583· Chanteloup, H., «La prise en considération du droit national par le juge communautaire: contribution à la comparaison des méthodes et solutions du droit communautaire et du droit international privé», *Revue critique de droit international privé*, 2007, σ. 539· σημεία 38 έως 48 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2011, C-106/09 P και C-107/09 P, Επιτροπή και Ισπανία κατά Κυβέρνησης του Γιβραλτάρ και Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 2011, σ. I-11113), καθώς και σημεία 66 έως 76 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 9ης Ιουνίου 2011, C-401/09 P, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά ΕΚΤ (Συλλογή 2011, σ. I-4911).

31 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, Chanteloup, H., ό.π.π., η οποία αναφέρει ότι «όταν το εθνικό δίκαιο λαμβάνεται απλώς υπόψη, τίθεται σε λειτουργία ένας μηχανισμός που [...] μετατρέπει τον κανόνα σε δεδομένο νομικής φύσης, το οποίο μετατρέπεται με τη σειρά του σε πραγματικό δεδομένο που μπορεί, υπό αυτή πλέον τη μορφή, να αναγνωριστεί και να διαβαστεί από τον εφαρμοστέο κανόνα» (σημείο 14). Αυτή η μετατροπή του εθνικού κανόνα σε πραγματικό δεδομένο είναι ακόμη πιο έντονη στο δίκαιο της Ένωσης απ' ό,τι στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, εξαιτίας της αρχής της αυτοτελούς ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, λόγω της οποίας ο δικαστής της Ένωσης «αρνείται συνήθως να οχυρωθεί πίσω από τους νομικούς χαρακτηρισμούς που ισχύουν στην έννομη τάξη των διαφόρων κρατών μελών» (ομοίως).

32 — Βλ. σημείο 42 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή και Ισπανία κατά Κυβέρνησης του Γιβραλτάρ και Ηνωμένου Βασιλείου.

το ΓΕΕΑ, το τμήμα προσφυγών και το Γενικό Δικαστήριο βρέθηκαν αντιμέτωπα με την ανάγκη να ερμηνεύσουν τους κανόνες απόδειξης των οποίων έγινε επίκληση και να τους εφαρμόσουν. Ο έλεγχος ώστε να διαπιστωθεί αν το προβαλλόμενο προγενέστερο δικαίωμα όντως υφίσταται και αποδεικνύεται δυνάμει της εφαρμοστέας εθνικής ρύθμισης συνιστά προκαταρκτικό ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί προτού εφαρμοστεί ο κανόνας του δικαίου της Ένωσης, βάσει του οποίου το οικείο κοινοτικό σήμα θα κηρυχθεί άκυρο. Κατά συνέπεια, μολονότι, αφενός, το αξίωμα *jura novit curia* δεν ισχύει ως προς το εθνικό δίκαιο, το οποίο επ' ουδενί θεωρείται γνωστό για τον δικαστή της Ένωσης, και, αφετέρου, το περιεχόμενο του δικαίου αυτού λογίζεται, για τις ανάγκες της διαδικασίας, ως πραγματικό στοιχείο που πρέπει να προβληθεί και να αποδειχθεί από τους διαδίκους, γεγονός παραμένει ότι, υπό την οπτική του προσώπου που είναι επιφορτισμένο με την εφαρμογή του, το εν λόγω δίκαιο καταλαμβάνει, στο πλαίσιο της συλλογιστικής η οποία θα εφαρμοστεί προς επίλυση της διαφοράς, την ίδια θέση όπως οποιοσδήποτε άλλος κανόνας δικαίου, ανεξαρτήτως της προέλευσής του.

72. Για αυτούς τους λόγους θεωρώ ότι το άρθρο 53, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009 έχει ως αποτέλεσμα να αναγνωρίζεται σε ορισμένο βαθμό εντός της έννομης τάξης της Ένωσης ο χαρακτήρας του νομικού στοιχείου στο εθνικό δίκαιο, με συνέπεια να μην επιτρέπεται να θεωρείται αυτό αποκλειστικώς ως πραγματικό στοιχείο.

73. Το ως άνω συμπέρασμα ενισχύεται από τις κατευθυντήριες γραμμές που μπορούν να αντληθούν από την προαναφερθείσα απόφαση Edwin κατά ΓΕΕΑ.

iii) Η σημασία της απόφασης Edwin κατά ΓΕΕΑ

74. Η προαναφερθείσα απόφαση Edwin κατά ΓΕΕΑ παρέχει σημαντικά στοιχεία ως προς το ζήτημα της κατανομής των ρόλων μεταξύ του αιτούντος, των αρμόδιων τμημάτων του ΓΕΕΑ, του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου.

75. Πρώτον, το Δικαστήριο συνήγαγε από τον κανόνα 37 του κανονισμού εφαρμογής ότι ο αιτών την κήρυξη της ακυρότητας κοινοτικού σήματος λόγω προγενέστερου δικαιώματος προστατευόμενου δυνάμει κανόνα του εθνικού δικαίου είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει ενώπιον του ΓΕΕΑ τα στοιχεία που αποδεικνύουν το περιεχόμενο του οικείου κανόνα.

76. Δεύτερον, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι απόκειται στα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ «να εκτιμήσουν το κύρος και την αποδεικτική δύναμη των στοιχείων που προσκόμισε ο αιτών, προκειμένου να αποδείξει το περιεχόμενο του εν λόγω κανόνα»³³.

77. Τρίτον, αποφάνθηκε ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ασκήσει «πλήρη έλεγχο νομιμότητας της κρίσεως του ΓΕΕΑ όσον αφορά τα στοιχεία που προσκόμισε ο αιτών προκειμένου να αποδείξει το περιεχόμενο της εθνικής νομοθεσίας, την προστασία της οποίας επικαλείται»³⁴.

78. Τέταρτον, το Δικαστήριο προσδιόρισε το εύρος του δικού του έλεγχου, αναλύοντάς τον σε τρία στάδια τα οποία αφορούν το γράμμα, το περιεχόμενο και τη σημασία των πηγών του δικαίου αντιστοίχως. Το «γράμμα των επίμαχων εθνικών διατάξεων ή [της σχετικής εθνικής νομολογίας ή ακόμη των σχετικών θεωρητικών συγγραμμάτων]»³⁵ ελέγχεται υπό το πρίσμα ενδεχόμενης παραμόρφωσης, ενώ το περιεχόμενο των ως άνω στοιχείων και η σημασία του ενός σε σχέση με το άλλο υπόκεινται σε έλεγχο για τυχόν πρόδηλη πλάνη εκτίμησης.

33 — Σκέψη 51.

34 — Σκέψη 52.

35 — Σκέψη 53.

79. Η δική μου ερμηνεία της απόφασης αυτής διαφέρει μάλλον αισθητά από εκείνη του ΓΕΕΑ. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς το ΓΕΕΑ, το οποίο ισχυρίζεται ότι από την ως άνω απόφαση συνάγεται ότι το εθνικό δίκαιο συνιστά πραγματικό ζήτημα, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν έγειρε την πλάστιγγα υπέρ της αντιμετώπισης του εθνικού δικαίου ως πραγματικού, παρά ως νομικού στοιχείου.

80. Κατ' αρχάς, διαπιστώνεται ότι το Δικαστήριο απέφυγε να χαρακτηρίσει τα «στοιχεία» τα οποία πρέπει να προσκομιστούν από τον αιτούντα προς απόδειξη του περιεχομένου του εθνικού δικαίου. Όχι μόνο δεν τα χαρακτήρισε «πραγματικά στοιχεία», αλλά χρησιμοποίησε επιπλέον, προκειμένου να προσδιορίσει το εύρος του ελέγχου που πρέπει να ασκούν τα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ επί των προσκομισθέντων στοιχείων, τη φράση «το κύρος και την αποδεικτική δύναμη των στοιχείων που προσκόμισε ο αιτών», παρεκκλίνοντας από τη συνήθως χρησιμοποιούμενη διατύπωση για τον έλεγχο των πραγματικών στοιχείων.

81. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο στήριξε τον «πλήρη έλεγχο νομιμότητας», τον οποίο οφείλει να ασκεί το Γενικό Δικαστήριο, στο γράμμα του άρθρου 63, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, νυν άρθρου 65, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009, που ορίζει ότι η άσκηση προσφυγής κατά των αποφάσεων των τμημάτων προσφυγών του ΓΕΕΑ επιτρέπεται «για λόγους αναρμοδιότητας, παράβασης ουσιώδους τύπου, παράβασης της συνθήκης, του παρόντος κανονισμού ή οποιοδήποτε κανόνα δικαίου σχετικά με την εφαρμογή τους ή για κατάχρηση εξουσίας»³⁶. Το Δικαστήριο παρέπεμψε συγκεκριμένα στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott, η οποία είχε εκφράσει την άποψη ότι η φράση «οποιοδήποτε κανόνα δικαίου σχετικά με την εφαρμογή [του κανονισμού 207/2009]» είναι αρκετά ευρεία για να καλύπτει όχι μόνον το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και το εθνικό δίκαιο που πρέπει, ενδεχομένως, να εφαρμοστεί στο πλαίσιο της εφαρμογής του ως άνω κανονισμού³⁷.

82. Το Δικαστήριο όμως θα μπορούσε κάλλιστα να δικαιολογήσει τον έλεγχο αυτό στηριζόμενο στην εξουσία του Γενικού Δικαστηρίου να συνάγει τις συνέπειες από τυχόν σφάλματα στην εκτίμηση του ΓΕΕΑ περί τα πραγματικά περιστατικά. Πράγματι, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι το Γενικό Δικαστήριο μπορεί, κατά τον έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων των τμημάτων προσφυγών του ΓΕΕΑ, να εξετάζει αν τα εν λόγω τμήματα προέβησαν σε ακριβή νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς ή αν «η εκτίμηση των πραγματικών στοιχείων που τέθηκαν υπόψη των τμημάτων αυτών είναι πεπλανημένη»³⁸.

83. Αν το Δικαστήριο αντιμετώπιζε το εθνικό δίκαιο απλώς και μόνον ως πραγματικό στοιχείο, θα μπορούσε επομένως, απολύτως λογικά, να καταλήξει ότι ο έλεγχος αυτός εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου δικαιολογείται λόγω της εξουσίας του τελευταίου να συνάγει τις συνέπειες από τυχόν σφάλματα του ΓΕΕΑ στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών.

84. Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι το Δικαστήριο επέκτεινε τον έλεγχο που ασκεί το ίδιο κατ' αναίρεση και πέραν του ζητήματος της παραμόρφωσης των υποβληθέντων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στοιχείων, αναγνωρίζοντας τη δυνατότητα ελέγχου τυχόν πρόδηλης πλάνης εκτίμησης³⁹. Μολονότι είναι δύσκολο να προσδιοριστεί μέχρι πού ακριβώς φτάνει ο δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας στο πλαίσιο αυτό, μπορεί ευλόγως να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο έλεγχος τυχόν παραμόρφωσης και ο έλεγχος ενδεχόμενου πρόδηλης πλάνης διαφέρουν, κατά πάσα πιθανότητα, όχι μόνον ως προς την έντασή τους, αλλά και ως προς το αντικείμενό τους, υπό την έννοια ότι ο πρώτος αφορά το ίδιο το περιεχόμενο του εθνικού δικαίου, ενώ ο δεύτερος αφορά την ερμηνεία και την εκτίμηση στην οποία έχει προβεί επί του εν λόγω δικαίου το Γενικό Δικαστήριο.

36 — Η υπογράμμιση δική μου.

37 — Βλ. σημεία 61 έως 67 των εν λόγω προτάσεων.

38 — Βλ. απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2012, C-101/11 P και C-102/11 P, Neuman κ.λπ. κατά José Manuel Baena (σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

39 — Βλ. Coutron, L., «De l'irruption du droit national dans le cadre du pourvoi», *Revue trimestrielle de droit européen*, 2012, σ. 170, όπου σημειώνεται ότι «η επανειλημμένη αναφορά σε έλεγχο πρόδηλης πλάνης συνηγεί μάλλον [...] υπέρ της αντιμετώπισης [του εθνικού δικαίου] ως νομικού στοιχείου στο στάδιο της αναίρεσης».

85. Εν κατακλείδι, από το γράμμα και το πνεύμα της εφαρμοστέας ρύθμισης, καθώς και από τον τρόπο με τον οποίο την έχει ερμηνεύσει το Δικαστήριο, προκύπτουν δύο βασικές κατευθυντήριες γραμμές, η μία σχετική με τη θέση του εθνικού δικαίου και η άλλη με τις εξουσίες του δικαστή της Ένωσης.

86. Πρώτον, το εθνικό δίκαιο, έστω και αν πρέπει να προβάλλεται και να αποδεικνύεται από τον αιτούντα την κήρυξη ακυρότητας, δεν είναι δυνατό να θεωρείται απλώς και μόνον ως πραγματικό στοιχείο. Η παραπομπή που γίνεται από τον κανονισμό 207/2009 στο εθνικό δίκαιο προσδίδει στο εν λόγω δίκαιο τον χαρακτήρα νομικού στοιχείου, εισάγοντάς το στη σφαίρα της νομιμότητας της Ένωσης και στον πλήρη έλεγχο τον οποίο ασκεί συναφώς το Γενικό Δικαστήριο.

87. Δεύτερον, οι εξουσίες, αφενός, των αρμόδιων τμημάτων του ΓΕΕΑ και, αφετέρου, του δικαστή της Ένωσης, όταν τίθεται ενώπιόν τους ζήτημα εφαρμογής του εθνικού δικαίου, δεν διέπονται από κάποια αρχή ουδετερότητας η οποία να τους περιορίζει σε αμιγώς παθητικό ρόλο, αποκλείοντας κάθε δυνατότητά τους να ελέγξουν το περιεχόμενο του προβαλλόμενου εθνικού δικαίου.

88. Με γνώμονα τις δύο αυτές κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα αν το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να ελέγχει αυτεπαγγέλτως το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο.

iv) Η αυτεπάγγελτη εξέταση του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου

89. Είμαι της άποψης ότι η άσκηση του πλήρους ελέγχου νομιμότητας στον οποίο οφείλει να προβαίνει το Γενικό Δικαστήριο προϋποθέτει τη δυνατότητά του, αφενός, να επιλύει την εκάστοτε διαφορά κατά τρόπο σύμφωνο με το ισχύον εθνικό δίκαιο και, αφετέρου, να εξετάζει προς τον σκοπό αυτόν, εν ανάγκη και αυτεπαγγέλτως, το περιεχόμενο, καθώς και τις προϋποθέσεις και την έκταση της εφαρμογής των κανόνων εθνικού δικαίου που επικαλούνται οι διάδικοι προς στήριξη των αιτημάτων τους.

90. Υπέρ της λύσης αυτής συνηγορούν τρία επιχειρήματα.

91. Το πρώτο αντλείται από την πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού 207/2009. Φρονώ ότι θα διακυβευόταν ο επιδιωκόμενος από τον εν λόγω κανονισμό σκοπός της προστασίας του κοινοτικού σήματος αν ήταν δυνατό να κηρυχθεί τέτοιο σήμα άκυρο βάσει προγενέστερου δικαιώματος προστατευόμενου δυνάμει εθνικής νομοθεσίας, χωρίς να παρέχεται ούτε στα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ ούτε στο Γενικό Δικαστήριο η ευχέρεια να αναζητήσουν ποια λύση θα έπρεπε να δοθεί βάσει του ισχύοντος εθνικού δικαίου στο ζήτημα το οποίο έχει ανακύψει ενώπιόν τους. Δεν χωρεί αμφιβολία ότι τυχόν εσφαλμένη εκτίμηση επί του δικαίου αυτού θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να αναγνωριστεί, ενώ δεν θα έπρεπε, η ύπαρξη προγενέστερου δικαιώματος και να γίνει, ως εκ τούτου, δεκτή η οικεία αίτηση για κήρυξη ακυρότητας.

92. Το δεύτερο επιχειρήμα σχετίζεται με τις απαιτήσεις που θέτει η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Κατά την άποψή μου, η εξουσία του ΓΕΕΑ να εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του προβαλλόμενου κανόνα του εθνικού δικαίου απορρέει και από την απαίτηση να υπόκειται κάθε απόφαση των αρμόδιων τμημάτων του ΓΕΕΑ, η οποία έχει ως συνέπεια να στερηθεί ο δικαιούχος κοινοτικού σήματος των δικαιωμάτων επ' αυτού, σε δικαστικό έλεγχο, προς εξασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας των ως άνω δικαιωμάτων. Ο δικαστικός όμως έλεγχος θα καθίστατο άνευ ουσίας αν ο δικαστής της Ένωσης δεσμευόταν μόνον από τα έγγραφα που προσκομίζει ο αιτών, με κίνδυνο να εφαρμοστούν ή να ερμηνευθούν οι σχετικοί κανόνες με εσφαλμένο τρόπο.

93. Το τρίτο επιχείρημα αντλείται από τη λειτουργία που επιτελούν τα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ στο πλαίσιο των διαφορών με αντικείμενο το κοινοτικό σήμα. Τα τμήματα αυτά, όχι μόνο δεν μπορούν να εξομοιωθούν με αμιγώς διοικητικά όργανα, αλλά επιτελούν, αντιθέτως, οιοσδήποτε δικαιοδοτική λειτουργία, ανάλογη με εκείνη των εθνικών δικαστηρίων όταν αποφαινόμενοι επί ανταγωγής που ασκήθηκε κατόπιν αγωγής για παραποίηση/απομίμηση. Εξάλλου, το άρθρο 100, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009 προσδίδει στις αποφάσεις τους την ισχύ δεδικασμένου. Δεν είναι επομένως λογικά συνεπές να διαφέρει ο έλεγχος που ασκείται επί της εφαρμογής και της ερμηνείας του εθνικού δικαίου, και μάλιστα σημαντικά, ανάλογα με το αν η αίτηση για κήρυξη ακυρότητας υποβάλλεται απευθείας ενώπιον του ΓΕΕΑ ή στο πλαίσιο ανταγωγής ενώπιον του εθνικού δικαστή.

94. Υπογραμμίζεται ακόμη ότι η εξουσία αυτεπάγγελτης εξέτασης των σχετικών εθνικών ρυθμίσεων επ' ουδενί αποσκοπεί στη θεραπεία τυχόν παραλείψεων του αιτούντος σε σχέση με την υποχρέωσή του να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ως προς το περιεχόμενο του εθνικού δικαίου. Σκοπός είναι, αντιθέτως, να δοθεί στον δικαστή της Ένωσης η δυνατότητα να ελέγξει κατά πόσον και με ποιόν τρόπο οι οικείες διατάξεις του εθνικού δικαίου είναι κρίσιμες για την επίλυση της διαφοράς. Σε τελική ανάλυση, αν απαγορευόταν στα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ να προχωρούν σε ουσιαστικό έλεγχο, αυτά θα μετατρέπονταν σε απλά μητρώα εγγραφής των στοιχείων που προσκομίζει ο αιτών σχετικά με το εθνικό δίκαιο.

95. Θεωρώ, κατά συνέπεια, ότι καλώς το Γενικό Δικαστήριο ήλεγξε, εξετάζοντας αυτεπαγγέλτως το περιεχόμενο των οικείων διατάξεων του ιταλικού δικαίου, αν το τμήμα προσφυγών ερμήνευσε ορθώς το δίκαιο αυτό.

96. Αντιθέτως, δεν συμφωνώ ότι η δικαιολόγηση αυτού του καθήκοντος εξέτασης ανάγεται στην έννοια του παγκοίνως γνωστού γεγονότος.

97. Αφενός, το εθνικό δίκαιο δεν είναι δυνατό να εξομοιωθεί με πραγματικό στοιχείο.

98. Αφετέρου και κυρίως, ο χαρακτηρισμός του εθνικού δικαίου ως παγκοίνως γνωστού γεγονότος προκαλεί σημαντική ανασφάλεια δικαίου και αποτελεί πηγή αυθαιρεσιών. Διατηρώ συναφώς σοβαρές αμφιβολίες ως προς το αν όλοι γνωρίζουν τις περίπλοκες αρχές που διέπουν την απόδειξη ως προς τα ιδιωτικά έγγραφα στο ιταλικό δίκαιο και, συνεπώς, αν αυτές μπορούν πράγματι να εξομοιωθούν με «παγκοίνως γνωστό γεγονός».

99. Όπως εξέθεσα ανωτέρω, κατά τη δική μου άποψη, το καθήκον αυτεπάγγελτης εξέτασης θεμελιώνεται στην υποχρέωση διαφύλαξης της πρακτικής αποτελεσματικότητας του κανονισμού 207/2009 και στις απαιτήσεις της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

100. Διευκρινίζεται πάντως ότι εξακολουθούν να υφίστανται όρια σε αυτό το καθήκον. Όπως έχει αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο⁴⁰, τέτοιο καθήκον υπάρχει μόνον όταν το ΓΕΕΑ διαθέτει ήδη στοιχεία για το εθνικό δίκαιο. Επιπλέον, δεν σημαίνει ότι επιτρέπεται να μεταβληθεί το αντικείμενο της διαφοράς με την εισαγωγή σε αυτό νέων πραγματικών στοιχείων, αλλά απλώς ότι καθίσταται δυνατός ο έλεγχος του περιεχομένου, καθώς και των προϋποθέσεων και της έκτασης εφαρμογής των προβαλλόμενων κανόνων του εθνικού δικαίου.

40 — Προαναφερθείσα απόφαση El Corte Inglés κατά ΓΕΕΑ — Chez Gerard (CLUB GOURMET) (σκέψη 41).

101. Η διευκρίνιση αυτή μπορεί να αντικρούσει, τουλάχιστον εν μέρει, την πρακτικής φύσεως αντίρρηση την οποία προέβαλε το ΓΕΕΑ, ότι δηλαδή του είναι αδύνατο να γνωρίζει το εφαρμοστέο δίκαιο. Εν προκειμένω όμως δεν καλούνται τα αρμόδια τμήματα του ΓΕΕΑ να υποκαταστήσουν τους διαδίκους κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Το καθήκον τους να αναζητούν πληροφορίες είναι πιο περιορισμένο, δεδομένου ότι σκοπός του είναι να εξασφαλίζει ότι τα στοιχεία τα οποία προσκομίζει ο αιτών σχετικά με το περιεχόμενο του εθνικού δικαίου και την έκταση της προστασίας που αυτό παρέχει είναι αληθή.

102. Μάλιστα, χωρίς να παραβλέπονται οι δυσχέρειες τις οποίες ενδέχεται να αντιμετωπίσει το ΓΕΕΑ κατά την αναζήτηση και τον έλεγχο του περιεχομένου του εθνικού δικαίου, φρονώ ότι, με την ανάπτυξη των σύγχρονων μέσων πληροφορικής, το όργανο αυτό της Ένωσης, το οποίο, σημειωτέον, έχει στη διάθεσή του διάφορους μηχανισμούς έρευνας, είναι σε θέση να επαληθεύσει τα στοιχεία που τυχόν προσκόμισε ο αιτών σε σχέση με την παρεχόμενη από το εθνικό δίκαιο προστασία.

103. Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω στοιχείων, καταλήγω ότι ο πρώτος λόγος αναίρεσης είναι απορριπτός.

B – Επί του δεύτερου λόγου αναίρεσης, ο οποίος αφορά προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως του ΓΕΕΑ

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

104. Κατά το ΓΕΕΑ, αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης ότι πρέπει να παρέχεται στους αποδέκτες αποφάσεων των δημοσίων αρχών, οι οποίες θίγουν αισθητά τα συμφέροντά τους, η δυνατότητα να προβάλουν στην πράξη την άποψή τους⁴¹.

105. Υποστηρίζει, αφενός, ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν του δόθηκε, στην πράξη, η δυνατότητα, να καταστήσει γνωστή την άποψή του επί της απόφασης της 14ης Ιουνίου 2007, η οποία, δεδομένου ότι δεν την επικαλέστηκαν οι διάδικοι κατά τη διοικητική διαδικασία, δεν αποτελούσε μέρος του αντικειμένου της διαφοράς ενώπιον του τμήματος προσφυγών και, αφετέρου, ότι, αν του είχε δοθεί η δυνατότητα αυτή, η συλλογιστική και το συμπέρασμα του Γενικού Δικαστηρίου θα ήταν διαφορετικά.

106. Το ΓΕΕΑ συνάγει εξ αυτού ότι το Γενικό Δικαστήριο προσέβαλε το κατοχυρωμένο του δικαίωμα ακροάσεως.

107. Η NLC απαντά ότι το νομικό ζήτημα σε σχέση με το οποίο έγινε αναφορά στη νομολογία του Corte suprema di cassazione είχε ήδη τεθεί πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεδομένου ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε, με έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 2012, το ΓΕΕΑ να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικές με το άρθρο 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα. Επομένως, κατά την άποψή της, δόθηκε στο ΓΕΕΑ η δυνατότητα να αναπτύξει τις παρατηρήσεις του επί του ζητήματος, τόσο εγγράφως όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οπότε δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί, εκτός αν συντρέχει υποχρέωση εκ των προτέρων ενημέρωσης ως προς κάθε σχετική ή πιθανώς σχετική απόφαση της νομολογίας, ότι μια απόφαση που παραπέμπει σε αυτήν προσβάλλει τα δικαιώματα άμυνας.

108. Η NLC προσθέτει ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δεν παρέσχε στο ΓΕΕΑ τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις επί της εθνικής νομολογίας, η πλάνη αυτή, εν πάση περιπτώσει, ουδέν αποτέλεσμα είχε ως προς την ουσία της απόφασης που εκδόθηκε.

⁴¹ — Το ΓΕΕΑ παραπέμπει στις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Φεβρουαρίου 2002, T-34/00, Eurocool Logistik κατά ΓΕΕΑ (EUROCOOL) (Συλλογή 2002, σ. II-683, σκέψη 21), και της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, T-320/03, Citicorp κατά ΓΕΕΑ (LIVE RICHLI) (Συλλογή 2005, σ. II-3411, σκέψη 22).

2. Η δική μου εκτίμηση

109. Μολονότι, όπως προεκτέθηκε, το Γενικό Δικαστήριο είναι υποχρεωμένο, εντός ορισμένων ορίων, να αναζητεί αυτεπαγγέλτως πληροφορίες ως προς το περιεχόμενο του εθνικού δικαίου, είναι βασικό να υπενθυμιστεί, εξ αυτής της αφορμής, η σημασία την οποία το Δικαστήριο απέδιδε ανέκαθεν στην αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, ως ακρογωνιαίο λίθο της δίκαιης δίκης.

110. Το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη συνιστά θεμελιώδη αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται με τα άρθρα 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών⁴², που παρέχουν «ισοδύναμη προστασία»⁴³.

111. Για να πληρούνται οι απορρέουσες από το ως άνω δικαίωμα απαιτήσεις, πρέπει τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης να εξασφαλίζουν ότι τηρείται, τόσο ενώπιόν τους όσο και από τα ίδια, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως⁴⁴, που έχει εφαρμογή σε κάθε διαδικασία δυνάμενη να καταλήξει στην έκδοση απόφασης θεσμικού οργάνου της Ένωσης, με την οποία θίγονται αισθητά τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου⁴⁵.

112. Η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως δεν παρέχει απλώς σε κάθε διάδικο το δικαίωμα να λαμβάνει γνώση και να εκφράζει την άποψή του επί των εγγράφων και των παρατηρήσεων που υποβάλλονται στην κρίση του δικαστή από τον αντίδικό του. Συνεπάγεται επίσης και το δικαίωμα των διαδίκων να λαμβάνουν γνώση και να εκφράζουν την άποψή τους επί των στοιχείων που ο δικαστής λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη, με σκοπό να στηρίξει την απόφασή του σε αυτά⁴⁶.

113. Η νομολογία έχει σαφώς αναγνωρίσει την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού όχι μόνον όταν ο δικαστής στηρίζει την απόφασή του σε πραγματικά περιστατικά και έγγραφα που οι διάδικοι δεν είχαν μπορέσει να πληροφορηθούν⁴⁷, αλλά και στις περιπτώσεις όπου στηρίζει την απόφασή του σε νομικό λόγο τον οποίο λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως⁴⁸.

114. Πράγματι, το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος ακροάσεως καλύπτει όλα τα στοιχεία τα οποία είναι κρίσιμα για την έκβαση της διαδικασίας⁴⁹ και αποτελούν τη βάση της πράξης που περιέχει απόφαση, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για πραγματικά ή νομικά στοιχεία, εκφεύγουν δε αυτού του πεδίου μόνον η τελική θέση την οποία προτίθεται να λάβει η διοίκηση ή η ίδια η δικανική κρίση.

115. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν, εν προκειμένω, δόθηκε στους διαδίκους, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των στοιχείων που το Γενικό Δικαστήριο έλαβε αυτεπαγγέλτως υπόψη.

42 — Σύμβαση που υπογράφηκε στη Ρώμη, στις 4 Νοεμβρίου 1950.

43 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, C-439/11 P, Ziegler κατά Επιτροπής (σκέψη 126 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

44 — Αποφάσεις της 2ας Δεκεμβρίου 2009, C-89/08 P, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-11245, σκέψεις 51 και 54), και της 17ης Δεκεμβρίου 2009, C-197/09 RX-Π, Επανεξέταση M κατά ΕΜΕΑ (Συλλογή 2009, σ. I-12033, σκέψη 42).

45 — Προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (σκέψη 50) και Επανεξέταση M κατά ΕΜΕΑ (σκέψη 41).

46 — Προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (σκέψεις 52 και 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

47 — Όπ.π. (σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 — Όπ.π. (σκέψη 55). Βλ., επίσης, προαναφερθείσα απόφαση Επανεξέταση M κατά ΕΜΕΑ (σκέψη 41) και απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2013, C-472/11, Banif Plus Bank (σκέψη 30). Η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η τελευταία αυτή απόφαση αφορούσε μια περίπτωση όπου ο εθνικός δικαστής εξέτασε αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας ρήτρας. Φρονώ ωστόσο ότι η λύση που δόθηκε, βάσει των γενικών απαιτήσεων του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογία και ως προς τον δικαστή της Ένωσης, στην περίπτωση όπου αυτός προτίθεται να επιλύσει την ενώπιόν του διαφορά στηριζόμενος σε λόγο τον οποίο θα εξετάσει αυτεπαγγέλτως.

49 — Προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (σκέψη 56) καθώς και Επανεξέταση M κατά ΕΜΕΑ (σκέψη 41).

116. Συναφώς, όπως προκύπτει από τα έγγραφα που το Γενικό Δικαστήριο απέστειλε στις 7 Φεβρουαρίου 2012 και από τις συνημμένες σε αυτά ερωτήσεις, δόθηκε μεν στους διαδίκους η δυνατότητα να διατυπώσουν την άποψή τους σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 2704 του ιταλικού αστικού κώδικα, όχι όμως και η ευκαιρία να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί της απόφασης της 14ης Ιουνίου 2007.

117. Από τις σκέψεις 32, 35, 36, 39 και 40 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει σαφώς ότι η απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007 έχει αποφασιστική σημασία στη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου και ότι θα είχε δοθεί διαφορετική λύση αν η εν λόγω απόφαση δεν είχε ληφθεί υπόψη. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο δεν θα είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το τμήμα προσφυγών θα μπορούσε να έχει αποδώσει μεγαλύτερη σημασία στις ανακολουθίες που επισήμανε η NLC και ότι έπρεπε, κατά συνέπεια, να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, αν δεν είχε προηγουμένως διαπιστώσει ότι το τμήμα προσφυγών δεν έλαβε υπόψη του την εθνική αυτή νομολογία, σύμφωνα με την οποία η ανταπόδειξη, ως προς το ζήτημα αν η ημερομηνία της σφραγίδας ταχυδρομείου είναι αληθής, επιτρέπεται χωρίς να χρειάζεται να κινηθεί η διαδικασία προσβολής λόγω πλαστότητας.

118. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, η οποία απορρέει από τις απαιτήσεις που συνδέονται με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.

119. Καταλήγω, ως εκ τούτου, ότι ο δεύτερος λόγος αναίρεσης πρέπει να γίνει δεκτός.

120. Κατόπιν αυτού, φρονώ ότι παρέλκει η εξέταση του τρίτου λόγου αναίρεσης, ο οποίος αφορά πρόδηλες αντιφάσεις και παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών.

V – Επί της αναπομπής της υπόθεσης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

121. Το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου προβλέπει ότι, όταν η αναίρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί είτε να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.

122. Εν προκειμένω, θεωρώ ότι η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση, δεδομένου ότι πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στους διαδίκους να εκφράσουν κατ' αντιπαράθεση τη γνώμη τους επί των στοιχείων του εθνικού δικαίου που ελήφθησαν αυτεπαγγέλτως υπόψη από το Γενικό Δικαστήριο.

123. Γι' αυτούς τους λόγους, προτείνω στο Δικαστήριο να αναπέμψει την υπό κρίση υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προκειμένου το τελευταίο να αποφανθεί επί της ουσίας.

VI – Πρόταση

124. Με βάση τα προεκτεθέντα, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

- 1) Αναίρει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, T-404/10, National Lottery Commission κατά ΓΕΕΑ — Mediatek Italia και De Gregorio (Απεικόνιση χεριού).
- 2) Αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί του βασίμου της προσφυγής ακύρωσης.
- 3) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.